
УДК 37.018.560**Криstopчук Т.Є.**

д.п.н., доцент, викладач гуманітарних дисциплін,

E-mail : krystopchuk@ukr.net**Якимчук І.О.**викладач-методист, завідувач відділення програмування,
ВСП "Рівненський коледж Національного університету біоресурсів
і природокористування України"

Рівне

E-mail : rdak_vp@ukr.net

МЕДІАОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОЛЕДЖУ

Анотація

У статті охарактеризовано базові поняття дослідження проблеми впровадження медіаосвітніх технологій в освітню діяльність навчального закладу, зокрема, такі як: медіаосвіта, медіакультура, медіаграмотність і медіакомпетентність. Виділено основні європейські підходи щодо застосування медіаосвіти в неформальній освіті та самоосвіті людини упродовж її життя. Розкрито особливості та сучасний стан застосування медіатехнологій як засобу підвищення якості освітньої діяльності коледжу. Визначено основні функції медіаосвітніх технологій в освітньому процесі технічних навчальних закладів. Виділено чинники формування медіакультури у викладачів та студентів. Акцентовано на значимості застосування новітніх медіатехнологій, що сприяє розширенню змісту професійного навчання, методів та організаційних форм освітнього процесу, забезпеченню високого наукового і методичного рівня викладання навчальних дисциплін. Доведено доцільність застосування хмарних технологій під час вивчення фахових дисциплін у закладах технічного профілю. Представлено модель впровадження медіаосвітніх технологій в освітній процес коледжу. Запропоновано інноваційні підходи для удосконалення освітнього процесу, які сприяють підвищенню якості освіти та конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку праці.

Ключові слова: медіаосвіта, медіакультура, медіаграмотність, медіакомпетентність, медіаосвітні технології, хмарні технології.

Krystopchuk T.Ye.

doctor of pedagogical sciences, Associate Professor

E-mail : krystopchuk@ukr.net**Yakymchuk I.O.**teacher-methodologist, Head of Programming department,
Separated structural subdivision "Rivne College of National University of Life
and Environmental Sciences of Ukraine"

Rivne

E-mail : rdak_vp@ukr.net

MEDIA EDUCATIONAL TECHNOLOGIES AS A MEANS OF IMPROVING THE QUALITY OF COLLEGE EDUCATIONAL ACTIVITIES

Abstract

The article describes the basic concepts of studying the problem of the implementation of media educational technologies in educational activities of the educational institution, in particular, such as media education, media culture, media literacy and media competence. The main European approaches to the use of media education in non-formal, informal education and self-education of a person during his lifetime are highlighted. The peculiarities and the current state of the application of media technologies as a means of improving the quality of educational activities of the college are revealed. The basic functions of media education technologies in the educational process of technical educational institutions are determined. The factors of formation of media culture among teachers and students have been specified. The emphasis has been placed on the importance of using modern media technologies, that leads to the broadening of the content of vocational training, methods and organizational forms of the educational process, ensuring a high scientific and methodological level of teaching of disciplines. The expediency of using cloud technologies during the study of professional disciplines in technical establishments has been proved. The model of the implementation of media education technologies in the college educational process is presented. The innovative approaches for improving the educational process that contribute to the improving of education quality and the competitiveness of the future specialists in the labor market are proposed.

Keywords: media education, media culture, media literacy, media competence, media educational technologies, cloud technologies.

Аннотация

В статье охарактеризованы базовые понятия исследования проблемы внедрения медиаобразовательных технологий в образовательную деятельность учебного заведения, в частности, такие как: медиаобразование, медиакультура, медиаграмотность и медиакомпетентность. Выделены основные европейские подходы по применению медиаобразования в неформальном, информальном образовании и самообразовании человека в течение его жизни. Раскрыты особенности применения медиатехнологий как средства повышения качества образовательной деятельности колледжа. Определены основные функции медиаобразовательных технологий в образовательном процессе технических учебных заведений. Выделены факторы формирования медиакультуры у преподавателей и студентов. Определена значимость применения новейших медиатехнологий, что способствует расширению содержания профессионального обучения, методов и организационных форм образовательного процесса, обеспечению высокого научного и методического уровня преподавания учебных дисциплин. Доказана целесообразность применения облачных технологий при изучении специальных дисциплин в учреждениях технического профиля. Представлена модель внедрения медиаобразовательных технологий в образовательный процесс колледжа. Предложены инновационные подходы для совершенствования образовательного процесса, способствующие повышению качества образования и конкурентоспособности будущих специалистов на рынке труда.

Ключевые слова: медиаобразование, медиакультура, медиаграмотность, медиакомпетентность, медиаобразовательные технологии, облачные технологии.

Вступ. Вимоги реформування освіти потребують від майбутніх фахівців правильно організувати свій інформаційний простір шляхом накопичення знань, навичок та умінь, які дозволяють аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів у формах для різних типів медіа, а також розуміти і аналізувати складні процеси функціонування медіа у суспільстві, з врахуванням їх впливу. Синергію медіаосвітніх технологій та засобів можна розглядати як особистий "апгрейд" викладача. Саме це спонукає його навчати студентів і засвоювати ними різні методи навчання для вирішення нескладних задач, індивідуальних завдань, що наближають майбутніх фахівців до виробничих ситуацій, які можуть вирішуватись нестандартно.

Актуальність теми статті обумовлена вимогами сучасної освіти, яка на етапі реформування потребує інноваційних підходів, що сприяють якості освітньої діяльності навчальних закладів. Зокрема, на прикладі впровадження медіаосвітніх технологій, є можливим визначити вплив медіа на підготовку майбутніх фахівців, які використовують інформаційні технології під час роботи над фаховою проблемою, аналізу необхідних даних, добору відповідних методів обробки даних. Це є суттєвим для майбутніх фахівців,

в тому числі аграрного сектору, підготовку яких здійснюють вищі навчальні заклади, формуючи модель аграрного працівника для сучасного сільського господарства XXI століття, який володіє високоефективними знаннями і навичками, має ціннісні орієнтири та фахові компетенції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Професійна діяльність майбутніх фахівців передбачає застосування сучасних автоматизованих інформаційних систем, які забезпечують функції введення, збереження, обробки, аналізу даних з певною метою: для представлення інформації, вирішення проблем територіального планування і керування, прийняття рішень. Враховуючи процеси інформатизації суспільства, сучасні технології в сільському господарстві, майбутні фахівці мають володіти вміннями застосовувати як стандартні інформаційні системи, прикладне програмне забезпечення, географічні інформаційні технології, призначені для роботи з просторово-координованою інформацією, зокрема, AutoCAD Map, MapInfo 6.0, Digitals у конкретних професійних ситуаціях, так і медіаосвітні технології, забезпечуючи оптимальний режим роботи установ.

У наукових дослідження приділяється значна увага проблемам процесу інформатизації освіти (В.Биков, Г.Козлакова), психолого-педагогічним засадам застосування інформаційних технологій в освіті (Р.Гуревич, М.Жалдак), науковому забезпеченню запровадження інформаційних технологій у професійній освіті (Н.Ішук), зокрема, профтехосвіті (М. Кадемія), психолого-педагогічним проблемам ефективного використання комп'ютерних технологій у навчально-виховному процесі (Г. Кедровіч (Польща), Н. Морзе, І. Роберт, Р. Собко), основним положенням впровадження та оптимізації використання засобів нових інформаційних та телекомунікаційних технологій у навчанні (В. Клочко, М. Козяр, Є. Полат (Росія), Н. Тверезовська), проблемам розробки електронного підручника (Ю. Жук).

Проблеми теорії і практики медіаосвіти досліджують Н.Духаніна, І.Жилавська, Ю.Козаков. Увагу дослідників привертають проблеми використання хмарних технологій у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації (І. Варавка, В. Галиця, Н. Миколенко).

Мета статті – визначити ефективність застосування медіаосвітніх технологій в освітній діяльності коледжу на прикладі застосування хмарних технологій.

Методологія. Сьогодні знання та інформаційно-комунікаційні технології є основою суспільного розвитку. Тож, людство є активним споживачем інформації, що постійно збільшується. Величезна кількість телевізійних каналів, відео- та аудіопродукції, газет, журналів, сайтів в Інтернеті – все це невід'ємна частина сучасного суспільства. Кожен день світ медіа створює навколо кожної людини особливу – медійну реальність, під впливом якої формуються світогляд людини, його освіта, культура, життєві цінності. Отже, одним із основних завдань вищої школи є інформатизація освітнього процесу, що охоплює створення та розвиток комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища. В умовах реформування освіти наголошується на ефективності застосування медіаосвітніх технологій в освітньому процесі у вищих навчальних закладах [4, с. 147].

Засоби комунікації поділяються на мас-медіа та директ-медіа (прямі медіа). Мас-медіа – це так звані засоби масової інформації; по таких засобах рекламне повідомлення доставляють, як правило, великій кількості потенційних споживачів. До цього виду медіа належать: телебачення, радіо, преса, носії зовнішньої реклами тощо. Іншим видом медіа можна назвати директ-медіа. Їхньою головною відмінністю від мас-медіа є властивість прямої комунікації із споживачем. До директ-медіа належать такі засоби доставки рекламного повідомлення як: пошта, телефон, факс та інші. Мас-медіа (засоби масової інформації) – засоби одночасної передачі інформації групі людей, тобто засоби масової

інформації. Директ-медіа – засоби прямої комунікації із споживачем. Мультимедіа – комбінування різних форм представлення інформації на одному носіїві.

Результатом медіаосвіти є медіаграмотність. Медіаграмотність – сукупність знань, навичок та умінь, які дозволяють людям аналізувати, критично оцінювати і створювати повідомлення різних жанрів і форм для різних типів медіа, а також вміння розуміти і аналізувати складні процеси функціонування медіа у суспільстві, їх та вплив.

У вітчизняному науковому просторі вживаються терміни «технологія», «інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології», «медіа технології», незважаючи на відсутність єдиних трактувань і визначень.

Технологія (з грецької *techne* – мистецтво, майстерність, уміння й *logia* – вивчення) – сукупність методів та інструментів для досягнення бажаного результату; спосіб перетворення даного в необхідне.

Медіатехнології – сукупність способів, що включає проектування, організацію та проведення занять із забезпеченням багатоканальності сприйняття відомостей суб'єктами навчання в інтерактивному режимі за рахунок використання мультимедійних комп'ютерних апаратно-програмних і мультимедійних навчальних програмних засобів [5, с.7].

Використання сучасних інтерактивних методик та медіаосвітніх технологій навчання розширює можливості викладання, робить освітній процес продуктивним та креативним. Комп'ютеризоване навчання, мультимедійні навчальні посібники застосовуються для активізації навчання, діалогу, дискусії, конференції, ділових ігор, тренінгових технологій, інтегрованих бінарних занять, самостійної роботи студентів тощо. Нові форми спілкування зі студентами сприяють інтенсифікації навчального процесу, роблять студентів його співавторами, підвищують інтерес до знань, сприяють досягненню високих результатів у роботі. Веб-ресурс коледжу постійно інформує про події і новини навчального закладу, містить оголошення, повідомлення для абітурієнтів тощо. Студентам надаються методичні рекомендації з навчання. Розділи сайту вміщують інформацію про роботу всіх структурних підрозділів коледжу, усіх відділень.

Застосування медіаосвітніх технологій в освітньому процесі вищих технічних навчальних закладів є не лише доцільним, а й необхідним. Вони виконують такі основні функції: інформатизація навчального процесу (доступ до різних джерел інформації); активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів; підвищення мотивації студентів до навчання; інтерактивність навчання; моніторинг освітнього процесу; підвищення ефективності засвоєння студентами навчального матеріалу; спонування до творчої діяльності (підготовка презентацій з використанням комп'ютерних програм; участь студентів у відеоконференціях, робота студентами інших навчальних закладів і т.д.).

Застосування медіатехнологій у навчальному процесі дозволяє викладачеві урізноманітнювати завдання та форми подання інформації; використовувати комп'ютерні програми, які включають різноманітний набір вправ: навчальних (для презентації матеріалу), тренувальних (для відпрацювання навичок і вмінь), текстуальних (для перевірки знань); моделювати ситуації, які максимально наближені до умов професійної діяльності; активізувати навчальну діяльність студентів, посилювати їх самостійну роботу (можливість обирати інформацію, що безпосередньо стосується їхньої професійної діяльності, працювати у темпі, відповідно до рівня знань студента); розвивати критичне мислення студентів.

Використання різних засобів інформацій в освітньому процесі, а саме писемних, друкованих, електричних, телевізійних, цифрових і є медіаосвітні технології. Різноманітні комбінації окремих видів медіатехнологій можна віднести до так званих «мікс-медіаосвітніх технологій». Таким чином, на одному занятті можуть використовуватися друковані та телевізійні технології, на іншому – цифрові та

електричні (напр. звукозаписи) і т.д. Таке чергування щодо застосування медіатехнологій буде мати ефективний вплив на освітній процес, підвищить мотивацію, інтерес студентів до навчання, спонукатиме до творчої діяльності. Це допомагає викладачам обирати такі комбінації медіатехнологій, які більше підходять до того чи іншого заняття з врахуванням теми, цілей, завдань заняття, засобів подання матеріалу, тощо у підготовці та проведенні занять.

Сучасна система освіти України потребує нових реформ. Це, в першу чергу, пов'язано з використанням в навчальному процесі перспективного напрямку – інформаційних технологій. У свою чергу такі технології дуже стрімко розвиваються. Останні роки все більшої популярності набувають так звані хмарні технології або хмарні обчислення (Cloud computing). Цей термін почав вживатися в світі інформаційних технологій з 2008 року. Концепція хмарних технологій стала результатом еволюційного розвитку інформаційних технологій за останні десятиліття.

"Хмарні" технології – це технології, які надають користувачам Інтернету доступ до комп'ютерних ресурсів сервера і використання програмного забезпечення як онлайн-сервіса, тобто якщо, є підключення до Інтернету, то можна виконувати складні обчислення, опрацьовувати дані, використовуючи потужності віддаленого сервера. Використання "хмарних" технологій у навчальному процесі вищих навчальних закладів перш сприятиме вирішенню проблеми забезпечення рівного доступу студентів та викладачів до якісних освітніх ресурсів як на заняттях, так і у позааудиторний час [1].

Застосування "хмарних" технологій у вищих навчальних закладах спонукає вирішенню проблеми невідповідності комп'ютерної техніки. Саме такі технології змушують більшість вітчизняних закладів освіти переглянути свою матеріально-технічну базу. Також "хмарні" технології вимагають від навчального закладу переглянути обсяг та проведення навчальних занять, адже їх поєднання має відбуватися у комп'ютерних лабораторіях та у кабінетах інформаційних технологій. Одним з рішень такої проблеми є забезпечення кожного студента індивідуальним мобільним пристроєм типу планшет, проблеми адміністрування якого будуть мінімізовані за рахунок побудови навчального процесу із залученням "хмарних" технологій.

Результати. Характерною ознакою освітнього процесу у коледжі є поєднання традицій, досвіду та інновацій, матеріально-технічної бази, навчальні аудиторії якої обладнані сучасними засобами навчання.

Педагогічний колектив коледжу налагоджує співпрацю між студентами і викладачами, створює умови для ініціативної діяльності студентів щодо застосування у навчальному процесі та самостійній роботі медіатехнологій. Один із способів налагодження співпраці є нестандартні заняття із застосуванням інтерактивних технологій. На заняттях використовуються нові форми спілкування викладача із студентами, що сприяє інтенсифікації навчального процесу, досягненню високих результатів у навчанні, робить студентів його співавторами, підвищує інтерес до знань.

Технічне навчальне обладнання – це ніщо інше як комп'ютер, планшет студента, інтерактивна дошка, мультимедійний проектор, сканер, принтер, проекційний екран, мультимедійні пристрої. Застосування такого обладнання потребує спеціальних комп'ютерних програм, які використовуються у структурних підрозділах коледжу викладачами та студентами коледжу для створення, демонстрації та засвоєння навчального матеріалу.

Щодо дидактичних засобів навчання, то використовуються як мультимедійні, так і телекомунікаційні. Мультимедійні засоби виконують роль наукового дослідника й одержувача інформації. До таких програмних засобів навчального призначення належать "хмарні" технології, які забезпечують зберігання та утримання інформаційних файлів у "хмарі", доступ до якої надає викладач. Така "хмара" є індивідуально у кожного

викладача відділення.

Керування процесом здійснюється з боку викладача або розробника шляхом подання інформації. Крім цього використовуються інтерактивні освітні засоби мультимедія, в які закладено можливість активної участі студента, який може самостійно обирати шлях дослідження певної теми, визначати послідовність вивчення тощо. Роль "хмари", через які реалізуються активні методи навчальної діяльності, відіграють мультимедійні методичні вказівки (електронні довідники, тренажери), гіпертекстові мультимедійні засоби, засоби і компоненти створення мультимедія, мультимедійні засоби подання навчальних матеріалів (електронні енциклопедії, електронні посібники) [3].

Проблема доцільного й педагогічно виваженого використання хмарних технологій у вищих навчальних закладах набуває всеукраїнського масштабу, метою якого є подолання освітньої нерівності і забезпечення найвищого стандарту освіти у кожному куточку України за рахунок створення єдиного навчально-інформаційного онлайн-простору для викладачів та студентів.

У коледжі основна увага акцентується на запам'ятовуванні і відтворенні інформації. У нових умовах надання освітніх послуг виникла потреба розвитку наукового мислення студента, формування його пошукових умінь та практичної підготовки до активної життєдіяльності у соціальному середовищі. Тому навчальний заклад широкого застосує інновації у навчальному процесі.

Система хмарних технологій навчання фахових дисципліни, складається з загально-навчальних хмарних технологій (технології онлайн-розробки та онлайн-сховищ електронних навчальних матеріалів, технології управління навчанням) та вузькоспеціалізованих хмарних технологій – браузерні системи програмування та моделювання (на підтримку вивчення комп'ютерних дисциплін), мобільні бухгалтерські системи (на підтримку вивчення економічних дисциплін), віртуальні онлайн-лабораторії та системи моделювання (на підтримку вивчення природничо-математичних дисциплін) [2].

Новими методами і формами навчання є застосування інформаційних та комунікаційних технологій у підготовці методичного забезпечення, проведення занять різних типів тощо. Це застосування комп'ютерної техніки у лабораторіях та прикладного програмного забезпечення, яке є специфічним для використання студентами різних спеціальностей.

Основними формами підвищення ефективності навчального процесу у коледжі є: інформаційно-масові (дискусії, конференції, інтелектуальні аукціони, "філософський стіл", ринги, створення книг, газет); діяльнісно-практичні групові (творчі групи, клуби, ігри-драматизації, олімпіади); інтегративні (круглий стіл); діалогічні (бесіда, мікрольове спілкування); індивідуальні (доручення, творчі завдання, звіти).

Це є популярність таких заходів, які іноді проводяться через сайти відділення шляхом викладу матеріалів або їх обговорення через соціальні мережі.

Самостійно працюючи з теоретичним матеріалом, студент за необхідності отримує консультацію у викладача, який мультимедійними засобами навчання максимально реалізовує принцип наочності, шляхом виведення на екран інтерактивної дошки, не лише анімаційного тексту, але й ілюстрацій. Крім цього студент завжди може мати доступ до "хмари", в якій знаходиться інструкційна картка із завданням чи практичний посібник. Гіперпосилання в "хмару" Інтернету дає викладач.

Виконання практичних чи лабораторних робіт вимагає від студента пошуково-дослідницького підходу, творчої ініціативи, самостійності у прийнятті рішень, глибокого знання і розуміння навчального матеріалу. Як допомога у цьому викладачами розроблені електронні версії посібників, що дає змогу студентам працювати в електронній

бібліотеці, яка зберігається у "хмарі" бібліотечно-інформаційного центру коледжу та на сайті відділення.

Окремими видами індивідуальних завдань навчально-дослідного, творчого чи проектно-конструкторського характеру є курсова робота, виробнича практика, дипломне проектування. Всі вони супроводжуються консультаціями викладача шляхом подання методичних рекомендацій. Методичні рекомендації щодо виконання дослідної роботи зберігаються у "хмарі" викладача у вигляді посібника та у електронному вигляді на сайті відділення. Крім цього студенти неодноразово звертаються за консультацією до викладачів, які є керівниками наукової роботи. Консультавання можна здійснювати на заняттях під час виконання лабораторної роботи та через e-mail або через Skype викладача.

Висновки. Можливість застосування медіаосвітніх технологій в освітній діяльності коледжу визначається наявністю сучасної матеріально-технічної бази та програмного забезпечення, готовністю науково-педагогічних працівників до оволодіння навичками та вміннями застосування медіатехнологій та використання їх у навчальному процесі, мотиваційною установкою формування професійної компетентності майбутнього фахівця.

Список використаних джерел

1. Гриб'юк О. О. Перспективи впровадження хмарних технологій в освіті. URL : <http://lib.iitta.gov.ua/1111/> (дата звернення 12.12.2017 р.).
2. Литвинова С. Хмарно орієнтовані технології у сучасній освіті. URL : <http://virt-ikt.blogspot.com>. (дата звернення 10.01.2018 р.).
3. Марковська О. Є. Сучасні чинники формування професійно-практичних умінь і навичок майбутніх інженерів-педагогів машинобудівного профілю. URL : <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/13628> (дата звернення 04.01.2018 р.).
4. Миколаєнко А.Є. Сутність формування засобами медіаосвіти технологічних понять в учнів професійно-технічного навчального закладу. *Наукові записки. Серія: Педагогіка*. 2013. №3, С.147-151.
5. Саварин П.В. Підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності : автореф. дис. к-та пед. наук : 13.00.04. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2017. 18 с.

References

1. Grybyuk, O. (2017). *Perspektyvy vprovadzhennya xmarnykh texnologij v osviti [Prospects for the introduction of cloud technologies in education]*. Retrieved from: <http://lib.iitta.gov.ua/1111/> [in Ukrainian].
2. Lytvynova, S. (2018). *Hmarno oriyentovani texnologiyi u suchasnij osviti [Cloud-based technology in modern education]*. Retrieved from: <http://virt-ikt.blogspot.com> [in Ukrainian].
3. Markovska, O. (2018). *Suchasni chy`nnyky` formuvannya profesijno-prakty`chny`x umin` i navy`chok majbutnix inzheneriv-pedagogiv mashy`nobudivnogo profilyu. [Modern factors of formation of professional-practical skills and skills of future engineers-teachers of the engineering-related profile]*. Retrieved from: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/13628> [in Ukrainian].
4. Mykolayenko, A.Ye. (2013). *Sutnist` formuvannya zasobamy` mediaosvity` texnologichny`x ponyat` v uchniv profesijno-texnichnogo navchal`nogo zakladu [The essence of the formation of media education technological concepts in students of vocational schools]*. *Naukovi zapysky`. Seriya: Pedagogika*, 3, 147-151 [in Ukrainian].
5. Savaryn, P.V. (2017). *Pidgotovka majbut`ogo vy`kladacha texnichny`x dy`scy`plin do zastosuvannya mediatexnologij u profesijnij diyal`nosti [Preparation of a future teacher of technical disciplines for the use of media technologies in professional activities]: Extended abstract of cand. .` . Lucz`k. Sxidnoevropejs`ky`j nacional`ny`j universy`tet imeni Lesi Ukrayinky* [in Ukrainian].